

**Кризовий стан
сучасного інституту шлюбу і сім'ї
та примат інноваційної
«теології жінки»
як засіб подолання цієї кризи
і реформування церкви**

Петро Яроцький

<http://doi.org/10.33209/2519-4348-2707-9627-2020-8-91>

У статті на базі цінності людської особистості й принципу милосердя, запропонованих папою Франциском, досліджуються загрози для сучасного функціонування Католицької церкви в умовах глобалізації і секуляризації проблеми шлюбу і сім'ї, які були поставлені на обговорення і прийняття відповідальних рішень Надзвичайним Синодом єпископів Католицької церкви в 2014-2016 рр. у Римі, який охарактеризував різноаспектні вияви кризового стану сучасного шлюбу і сім'ї, що практикуються особами, які раніше були вінчані церковним шлюбом, потім розлучилися і повторно одружилися, але вже поза церквою, оскільки церква не визнає таких шлюбів. У західних католицьких країнах (як, зрештою, і в православних країнах) з року в рік збільшується кількість таких осіб до 40 %. Таким чином відбувається їхнє відторгнення від церкви. Водночас легалізуються такі форми інтимного життя як конкубінат (тривале позашлюбне життя), гомосексуалізм, одностатеві шлюби, сурогатне материнство. Папа Франциск орієнтував Надзвичайний Собор єпископів на створення спеціального інституту душпастирства для таких осіб і можливість проявляти до них милосердя. З цією метою папа Франциск проголосив «священний рік милосердя» з 8 грудня 2015 р. до 20 листопада 2016 р. у контексті виявленого Ісусом Христом милосердя до грішників. Робота цього Синоду засвідчила консервативність і відсутність готовності синодальних єпископів до вирішення кризового стану сучасної сім'ї, що було оцінено папою Франциском як криза синодальності й протидія єпископів реформуванню сучасної Католицької церкви. Для подолання цих негативних чинників папа

Франциск вирішив у категоричний спосіб змінити сучасний стан формування кадрів духовенства і опрацювання інноваційної «теології жінки», яка стала б визначальним чинником реформування церкви та замінила би сучасну формацію консервативного духовенства.

Ключові слова: шлюб, сім'я, гідність людини, милосердя, консерватизм духовенства, реформування церкви, «теологія жінки».

Постановка проблеми дослідження. II Ватиканський Собор, оголошуючи право людини на релігійну свободу, затвердив це право на ціннісній парадигмі гідності людської особистості, на усвідомленні людиною своєї гідності розумом, збагаченим суспільним досвідом¹. Церква визнала і підтримала принцип релігійної свободи, який, як вона вважає, «гармонізується з принципом гідності людської особистості і Об'явленням Божим»². Ціннісна гідність людської особистості стосується як визнання релігійної свободи, так і збереження в суспільстві свободи від релігійного примусу сповідувати або не сповідувати будь-яку релігію, приймати і сповідувати чи не приймати її канони і вчення як обов'язкові³.

Ціннісні прояви гідності людської особистості, як в аспекті вирішення поставлених проблем, так і в особистісній характеристиці духовних осіб, покликаніх до цієї важливої справи, відображено в роботі Надзвичайного Синоду єпископів Католицької церкви (2014-2016 рр.), перша сесія якого відбулася у Ватикані 5-19 жовтня 2014 р. і була присвячена сучасним проблемам сім'ї та шлюбу. Відкриваючи Синод, папа Франциск закликав єпископів «говорити ясно і слухати покірно, щоб ніхто не говорив, що цього не можна сказати, щоб не подумали про мене те чи інше»⁴. При цьому Франциск процитував записку, вручену йому одним кардиналом, у якій повідомлялося, що «деякі кардинали не мають сміливості сказати те, що думають, вважаючи, що папа думає по-іншому»⁵.

Кризовий стан сучасної сім'ї з релігійної точки зору. Як думають кардинали і єпископи, як оцінюють вони складні проблеми сучасної сім'ї, які запобіжники пропонують для подолання кризи сім'ї – усе це набуває щораз більшої масштабності й ускладненості для церкви, про що свідчать такі фактори:

¹ Wprowadzenie do Deklaracji o wolności religijnej // Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje, 1967. S.414.

² Deklaracja o wolności religijnej // Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje. – Kraków, 1967. S.410.

³ Ibidem, s.411-413.

⁴ Mówcie jasno i słuchajcie z pokorą // L'Osservatore Romano. 2014. №11. S. 415.

⁵ Ibidem, s.5.

- за останні 25 років (на межі другого і третього тисячоліття) Католицька Церква втратила в багатьох країнах, зокрема в Європі і Латинській Америці, від 15 до 30 відсотків своїх прихожан;
- у цих умовах проблемою, як сказав Франциск, що «розбурхує суспільство і церкву», є шлюб та сім'я, оскільки віряни західного світу все більше нехтують церковним шлюбом, розлучаються і повторно одружуються, але вже поза церквою (оскільки церква не визнає таких шлюбів), і в результаті відбувається відторгнення цих людей від церкви;
- постійно збільшується така форма подружніх інтимних зв'язків, як конкубат (тривале позашлюбне співжиття з незаміжньою жінкою), тобто офіційно не зареєстрований шлюб, сімейне влаштування «на віру» (як кажуть у народі: «без штамп в паспорті»);
- зростає кількість змішаних сімей з різноконфесійними подружніми парами і проблемою конфесійно спрямованого виховання дітей;
- гомосексуалізм і одностатеві шлюби набувають легітимності;
- природне зачаття і народження дітей підміняється сурогатним материнством.

Католицька Церква повинна дати, як вважає папа Франциск, відповідь на ці болючі для неї проблеми, які, по суті, стосуються більше як третини (37%) тих, які були хрещені й вінчані церковним шлюбом, а зараз знаходяться в стані розлучених або живуть у цивільному шлюбі й конкубаті.

Отже, йдеться про те, чи потрібно міняти канонічний механізм і церковне право, яке фактично залишає всі ці особи поза церквою, не визнаючи канонічної легітимності їхнього сучасного шлюбного стану, не допускає їх до духовного, зокрема євхаристійного, єднання з церквою спільнотою. Виникає питання про пастирство для таких осіб, щоб не залишати їх без церковної опіки.

Опрацьований Синодом документ «*Relatio synodi*» – («Синодальне подання»), що має назву «Пастирське визнання проблем сім'ї в контексті євангелізації». Цей документ Синоду складається з 62 пунктів. Він був проголосований 183 учасниками Синоду і переданий помісним церквам для обговорення і прийняття необхідних рішень, рекомендацій і застережень як основи для завершення роботи Синоду остаточним «Синодальним поданням» для папи, щоб проголосити Церкві і світу його «Синодальне повчання».

Слід зазначити, що проблеми сім'ї і шлюбу обговорювалися Надзвичайним Синодом єпископів у широкому контексті сучасних економічних, соціальних, культурологічних, демографічних, інформаційно-інноваційних викликів для інституту сім'ї. Запропонована папою парадигма вирішення проблем шлюбу і сім'ї, імплементація інноваційних механізмів,

форм і методів сучасного сімейного пастирства ґрунтуються на широкому проблемному дискурсі: криза віри – криза сім'ї; соціальний стан суспільства – духовний стан сім'ї; традиційна теологія сім'ї – інноваційне оновлення та милосердне ставлення церкви до вирішення непростих сімейних проблем.

Фактично на Синоді йшлося про створення нового і сучасного інституту душпастирства для осіб розлучених, а також тих, які живуть в цивільному шлюбі або в нетрадиційних шлюбних зв'язках – конкубінаті, у змішаних конфесійних сім'ях, одностатевих шлюбах і тих, які практикують сурогатне материнство.

Головну загрозу сім'ї Синод вбачав у посиленому темпі секуляризації, коли в багатьох країнах *«ставлення до Бога ослаблене і не має суспільного значення, а віра не є цінністю для значної частини людей»*⁶. Індивідуалізм, самотність, бідність, проблема працевлаштування – фактори, які знищують сім'ю і девальвують цінність шлюбу. Синод звернув увагу на загрозу сучасній сім'ї емоційно-психологічного характеру: посилення подружнього індивідуалізму і егоїстичного способу життя, емоційної слабкості сім'ї, нарцисизму, гедонізму, комерціалізму тіла, порнографії, проституції⁷.

Для успішного функціонування сучасного сімейного пастирства і евангелізації сім'ї Синод, за пропозицією папи Франциска, повинен був опрацювати теологію *«педагогіки сім'ї»*, апробовану Ісусом Христом як *«педагогіку милосердя і вибачення»*, що базується на євангельських сюжетах: зустріч і розмова з жінкою-самарянкою (Івана 4: 1-30), епізод з жінкою-перелюбницею (Івана 8: 1-30), яку Христос не засудив. Однак ця євангельська милосердна концепція *«педагогіки сім'ї»* не отримала одностайної підтримки синодальних отців⁸.

Пастирський милосердний підхід до розлучених, визнання цінності їхнього повторного шлюбу, співчутливе ставлення до осіб, які живуть у конкубінаті, не підтримали 39 єпископів, а це майже чверть Синоду⁹.

Значна частина єпископів не прийняла пропонований *«новий вимір»* сучасного душпастирства сім'ї: шанобливе ставлення до цивільного шлюбу і до тих осіб, яких церква не допускає до таїнства Євхаристії (34 – проти), виявлення до них любові й милосердя (27 – проти).

⁶ «Relatio synodi» – Wyzwanie duszpasterskie związane z rodziną w kontekście ewangelizacji // L'Osservatore Romano. 2014. №11. S.13-14.

⁷ *Ibidem*, p. 9-10.

⁸ *Ibidem*, p. 14.

⁹ *Ibidem*, p. 15.

Таким чином, традиційний підхід до шлюбно-сімейних проблем цих людей набув виміру, як пізніше сказав папа Франциск, «*неприятної нерухомості*»¹⁰.

Пропозиція підсумкового документа Синоду про необхідність оцінки душпастирством позитивних елементів подружнього життя в цивільному шлюбі і визнання не лише негативних, а й позитивних проявів конкубінату не підтримала третина Синоду (54 – проти), що свідчить про консерватизм значної частини єпископів і їхню налаштованість чинити опір реформуванню Церкви, розпочатого папою Франциском.

Дотримуючись традиційного підходу щодо недопущення розлучених осіб і тих, які повторно одружилися поза церковним шлюбом, до таїнства сповідання і причастя (євхаристії), не сприймаючи навіть вибіркового ставлення до них з урахуванням наявності дітей у таких сім'ях, проголосувала майже половина єпископів (74).

Пом'якшувальну для цієї проблеми пропозицію допускати таких осіб до спільнотного єднання з церквою і поступового приєднання до таїнств теж не було прийнято (64 голосували проти). У цьому випадку «*спокуса перетворення хліба в камінь*», щоб кинути його в грішників, слабких і хворих, як заявив на заключному засіданні Синоду папа Франциск, стала «*визначальною синодальною тенденцією*»¹¹.

Негативно сприйнято пропозицію про врахування в пастирській діяльності наявності в окремих сім'ях осіб з гомосексуальною орієнтацією і надання відповідної душпастирської опіки таким сім'ям (62 – проти), що свідчить про протидію цих єпископів установкам Конгрегації віри, яка закликала ставитися до таких осіб з «*милосердям і делікатністю*»¹².

Критично оцінено пропозицію про позитивне ставлення до змішаних шлюбів, зокрема в православно-католицьких сім'ях, які Синодом характеризувалися як «*актуальний напрямок для розвитку екуменічних контактів*», проти чого проголосували 29 єпископів.

Франциск оцінив результативність роботи Синоду єпископів як шлях, протягом якого траплялося по-різному: період стрімкого маршу чергувався з втомою і бажанням сказати «*вистачить*». Це був шлях людей, «*які відчували як запальний ентузіазм, так і впадали в стан пригноблення, напруги і спокусу*», відзначав папа.

Франциск засобами художньо-образної компаративістики (порівняння), характерними для стилістики його проповідей, повчань і навіть опрацю-

¹⁰ Ibidem, p. 27, 28.

¹¹ Ibidem, p. 25, 26.

¹² Ibidem, p. 53.

ваних ним офіційних документів Ватикану, описує сутнісну природу «спокус», які супроводжували єпископів протягом першої сесії Синоду, що свідчить про відсутність у його роботі того духу колегіальності і синодальності, якого очікував папа від його учасників. Тому швидше можна говорити про кризу синодальності, ніж про колегіальність та консенсус у його роботі і досягнутих результатах.

Папа сформулював п'ять «спокус», які супроводжували роботу учасників Синоду¹³:

- спокуса «*неприятної нерухомості*», яка виявилася в нерухомості до змін того, що традиційно зафіксовано в догматах (на букві) і небажанні пристосовуватися до «*виявлених Богом несподіванок у розвитку сучасної Церкви (тобто діянь Духа)*». Це характеризується як бажання «*не зрушуватися з точки засвоєного права, із впевненості того, що знаємо, а не того, що ще треба навчитися*». Це спокуса людей, як зазначив папа, «*нібито педантичних, дбайливих, виконавчих, а по суті, – традиціоналістів, консерваторів і запліснявілих інтелектуалів*»;
- спокуса «*деструктивної поблажливості*», щоб в ім'я ефемерного (швидкоплинного) милосердя нашвидку тільки «*бинтувати рани, не оглядаючи і не лікуючи їх*». Це спокуса, у розумінні папи, «*людей, які прагнуть виглядати добренькими, лякливих, а також так званих прихильників лібералізму, а по суті, неперекоханих і не глибоких реформаторів*»;
- спокуса «*перетворення хліба в камінь, щоб кинути його в грішників, слабких духом і хворих вірою*», тобто перетворити його в нестерпний тягар для інших, як сказав Ісус: «*Горе вам, законникам, що накладаєте на людей тягарі, а самі й одним пальцем своїм не хочете торкатися них*» (Луки 11:46);
- спокуса «*сходження з хреста, щоб задовольнити людей, а не перебування на ньому, щоб задовольнити волю Отця, схиляння до духу світу замість його очищення і нагинання до Божого духу*», тобто діяти боязко в Церкві, не турбуючись про її майбутній розвиток, озираючись на тих, які протидіють такому розвитку;
- «*спокуса зневаги депозиту віри*», тобто оцінювати себе «*не як сторожів віри, а як її власників і панів*», або, з іншого боку, – спокуса ігнорування дійсності, вживання педантичної мови і солодких слів, щоб сказати багато і нічого не сказати по суті. Це, підкреслив папа, називається візантизмом.

Таких осіб, вважає папа, Ісус затаврував:

¹³ Obecność Papieża jest gwarancją // L'Osservatore Romano. 2014. №1. S. 19-20.

«Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьми зачинаєте Царство Небесне, – бо й самі ви не входите ані тих, хто хоче ввійти не допускаєте» (Матвія 23:13).

Отже, перша сесія Надзвичайного Синоду єпископів Католицької Церкви, що проходила в 2014 р., засвідчила *«відсутність у єпископів милосердя»* у вирішенні проблем сім'ї та шлюбних відносин, закоренілий консерватизм і догматизм, який закриває шлях до реформування церкви.

У зв'язку з цим Франциск оголосив милосердя основоположною програмою свого понтифікату, щоб подолати ті спокуси, які супроводжували єпископів під час роботи першої сесії Надзвичайного Синоду, папа Франциск постановив оголосити *«Надзвичайний Ювілей – Священний Рік Милосердя»* з 8 грудня 2015 р. до 20 листопада 2016р., тобто на період заключної сесії Надзвичайного Синоду єпископів, які остаточно повинні розглянути сучасні проблеми сім'ї та шлюбу і запропонувати папі свої рекомендації.

У буллі *«Misericordiae Vultus»*, оприлюдненої у Ватикані 8 грудня 2014 р., папа виклав своє розуміння милосердя як *«наріжного стовпа, що зміцнює існування церкви»* в сучасному глобалізованому і секулярному світі, як *«головного напрямку євангелізаційної місії церкви в цьому світі»*¹⁴. У своїй гомілії 13 березня 2015 р. з нагоди проголошення *«Надзвичайного Ювілею – Священного Року Милосердя»* Франциск сконцентрував увагу на євангельському сюжеті Луки 7:36-49, у якому йдеться про виявлене Ісусом милосердя до жінки-грішниці, яка, *«плачучи, почала обливати ноги його сльозами і витирати їх волоссям своїм, і цілувала ноги його, і миром мазала»*. Така поведінка жінки-грішниці й милосердне ставлення до неї Ісуса викликало сумніви фарисея Симона в істинності пророчої місії Ісуса, який пробачив усі гріхи занепакої жінки і відхилив зневаги фарисея до неї¹⁵.

Таким чином, цей євангельський сюжет про милосердя в *«Надзвичайний Священний Рік милосердя»* безпосередньо адресований тим членам Синоду єпископів Католицької Церкви, у яких відсутнє милосердя, як у фарисея Симона, у підході до вирішення складних проблем сім'ї та шлюбу, які не схильні до прощення тих осіб, які порушили церковні конони таїнства шлюбу.

Папа Франциск категорично наполягає на тому, що *«ніхто не може бути виключений від милосердя Божого. Церква є вітальнею, у якій усіх приймають і нікого не відкидають. Чим більший гріх, тим більша любов церкви до тих,*

¹⁴ Misericordiae Vultus. Булла про проголошення «Надзвичайного Ювілейного року Милосердя» // L'Osservatore Romano. 2015. №5. S. 4-5.

¹⁵ «Будьте милосердні як Отець Небесний» // L'Osservatore Romano. 2015. №3-4. C. 4-5.

які до неї приходять»¹⁶. Щоб подолати ці «спокуси», Франциск звернувся до єпископів на пленарній сесії Конгрегації духовенства з вимогою по-новому поставитися до формування корпусу священників і єпископів¹⁷.

Кризовий стан формування кадрів католицького духовенства. Відзначивши очевидну наявність кризи священничих покликань, небажання або невміння єпископів створювати нову формацію католицького духовенства, пристосовану до змін у сучасному секуляризованому світі, до нових світоглядних і культурних викликів епохи, Франциск запропонував програму перебудови ієрархічної надбудови церкви. Вимоги папи в цьому контексті можна охарактеризувати як щось на кшталт люстрації церковних кадрів духовенства.

«Єпископи, – зазначив Франциск, – знаходяться під тягарем спокус, оскільки приймають у формацію майбутніх священників усіх молодих людей, які звертаються до них. Це – велике зло для Церкви! Дуже вас прошу критично ставитися до відбору нових покликань. Ретельно оцінюйте, чи ці особи здорові не тільки фізично, але й ментально, психічно, морально, наскільки вони врівноважені й готові присвятити себе служінню і євангелізації».

Франциск визнав, що багато проблем у різних єпархіях, викликаних помилками самих єпископів, які приймають осіб, що були виключені з семінарій і монастирів, намагаючись заповнити ними стан священничих покликань¹⁸.

Франциск ще до свого обрання на Папський престол був главою Католицької Церкви в Аргентині і добре знав, що в навчальні духовні заклади, зокрема семінарії, приходять тільки 40% осіб, які хочуть реалізувати своє духовне покликання. А 60% намагаються просто «влаштувати своє життя». У цьому він бачить «психологічний феномен: патологію або неврози цих осіб», які не можуть реалізуватися в житті, тому шукають релігійну організацію, яка б їх захистила. Одним з таких інститутів, що дають їм притулок, є священство. Франциск рекомендував уважно ставитися до відбору осіб, які намагаються отримати теологічну освіту, щоб належним чином з'ясувати: «Хто має покликання, а хто просто шукає притулку або помиляється в розумінні Божого призову»¹⁹.

Папа вимагає «не влаштовувати осіб на церковні посади», оскільки, як він вже не раз заявляв, «багато священників недостойні своїх покликань і є

¹⁶ Ibidem, s. 5.

¹⁷ Powołania są jak nieoszlifowany diament // L'Osservatore Romano. 2014. №11. S. 31.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Савеліо Гаєто. Франциск Папа: життя і виклики. – Львів:Видавництво «Свічадо», 2013. С. 52.

ганьбою для Церкви». (Очевидно, папа мав на увазі ще й шквал священницької педофілії, який морально і матеріально спустошує Католицьку церкву).

Таким чином, проблему підбору і виховання духовних кадрів, підвищення духовного пастирського рівня єпископів і їхню лояльність до папи, Франциск пов'язав з необхідністю реформування церкви, створення «периферійної церкви», «бідної церкви для бідних». Він закликав єпископів бути «профетичним голосом» у суспільстві в умовах дійсного на європейському континенті процесу секуляризації, який усе більше зрушує на узбіччя навіть пам'ять про Бога²⁰.

Інноваційність ролі і місця жінки в церкві. Реформування формації священства, як і реформування всієї церкви, папа Франциск вважає необхідним і важливим для опрацювання нової «теології жінки». Роль і місце жінки в церкві – проблема, яка постійно турбувала кардинала Бергольо ще під час його служіння в Аргентині. Він вважав, що жінка у християнстві відображає постать Богородиці. Жінка має дар материнства і ніжності: «Якщо ці якості не інтегровані між собою, то релігійна спільнота не лише перетворюється на патріархальну структуру, але й стає строгою, жорстокою й неправильно сакралізованою спільнотою.

Ставши папою Франциском, він відразу приступив до практичного вирішення проблеми жінки в церкві.

«Відвертість папи, – як зазначає головний редактор Ватиканського часопису «L'Osservatore Romano», – однозначно і безперечно стосується реформи Церкви: без відвертого визнання ролі жінки марно сподіватися, що Церква буде життєвою й привабливою. А папа Франциск бажає саме такої Церкви, яка по-новому буде притягувати до себе вірян і розпалювати їхні серця. Жінка, сказав Франциск допоможе Церкві зростати, бо ґрунтований на рівності й співпраці зв'язок жінки й чоловіка зникає, перестає бути животворним, як діється сьогодні, Церква не розвивається»²¹.

Папа Франциск, по суті, уже сформулював критерії пропонованої ним «теології жінки». Він сказав те, що перед ним ніхто у Ватикані не мав сміливості сказати:

«Церква без жінки – це як апостольська колегія без Марії. Роль жінки в Церкві – то не тільки материнство, але й більш важлива ікона Божої Матері. Подумайте, що Божя Матір є важливішою від апостолів! Саме так, важливішою від апостолів! Церква (у багатьох

²⁰ Jak mówić o Bogu Eurowie // L'Osservatore Romano. 2014. №11. S.30.

²¹ L'Osservatore Romano. 2013. №8-9. S.1.

мовах) є жіночого роду, є Улюбленицею, Матір'ю. Але роль жінки в Церкві не повинна обмежуватися лише материнством. Ні! Ми повинні піти далі в зрозумінні ролі й харизмату жінок. Не можна зрозуміти Церкви без жінок зі своїм власним профілем і майбутньою перспективою <... > Це потрібно ясніше подати. Вважаю, що ми в Церкві не опрацювали глибокої теології жінки. Щось там робимо. Уже бачимо жінку міністранткою, її вже допускають читати в Церкві, керувати Карітасом <... > Але це далеко не все! Потрібно опрацювати глибоку теологію жінки! Я так думаю»²².

Повертаючись до цього питання в іншому контексті, Франциск знову, з характерною для нього відвертістю і натиском, підкреслив:

«Жінка повинна бути чимсь більшим, навіть містично більшим від того, що я сказав про теологію жінки <... > Божа Матір, Марія була уважнішою, ніж апостоли, диякони і священники. Як саме – це потрібно з'ясувати, бо немає теологічного пояснення цієї проблеми»²³.

До цього можна додати, що папою Франциском створена спеціальна кардинальська комісія для опрацювання відсутньої в сучасній Католицькій Церкві «теології жінки». Разом з цим папа нагадує про складність цієї проблеми, оскільки щодо священницького висвячення жінок церква висловила своє однозначне «ні». Сказав це папа Іван Павло II у категоричний спосіб. Отож, поки що ворота до священства жінок закриті. Але папа Франциск заповів кардиналам, як і всій церковній спільноті, «мислити категоріями сучасності й майбутнього буття Церкви, а не категоріями минулої її історії». У теологічних коментарях, які поширюються щодо означеної Франциском ролі жінки в церкві, прочитується актуальність цієї проблеми.

Відзначається, що опрацювання «теології жінки» стане вирішальним чинником реформи церкви:

«Без визнання рівноправного і навіть особливого статусу жінки в Церкві Церква не розвиватиметься, як це очевидно сьогодні. Одним словом, ця реформа не загрожує Церкві <... > Можна змінити все, – вважає папа Франциск, – не змінюючи очевидних засад, на яких збудована католицька традиція»²⁴.

Отже, опрацювання «теології жінки» в розумінні папи Франциска, – це

²² L'Osservatore Romano. 2013. №10. S.35.

²³ Ibidem.

²⁴ L'Osservatore Romano. 2013. №8-9. S.2.

«найважливіший чинник реформування, сучасної Католицької церкви, оскільки без визнання особливої ролі жінки Церква не буде життєвою, привабливою, притягувати до себе вірних і розпалювати їхні серця»²⁵.

Вирішення цієї актуальної для реформування церкви проблеми залежатиме від того, як розвиватимуться дивергентні процеси в сучасному католицизмі (протистояння консервативних і радикальних елементів, про що засвідчив Надзвичайний синод єпископів Католицької церкви (2014-2016 рр.), і чи вдасться папі Франциску переконати опозиційне крило в церкві під час свого понтифікату. Зрештою, це не виключає можливого реверсу під час наступних понтифіків

Висновки.

1. Гідність людини як найвища цінність уперше в історії Католицької Церкви була сприйнята і адаптована в документах Другого Ватиканського Собору, зокрема в «Декреті про релігійну свободу». Людиноцентрична антропологія Католицької Церкви не сприйнята її консервативним крилом як на самому Соборі, так і в наш час, про що свідчать підсумки трирічної роботи Синоду єпископів, який обговорював досить болючі для церкви проблеми шлюбу і сім'ї, вирішення яких вимагає нетрадиційних, інноваційних підходів.
2. Спокуси синодальних єпископів змусили папу Франциска вибрати найбільш гнучкий метод для їхньої протидії шляхом посилення парадигми гідності людини і традиційно властивої для церкви цінності – милосердя, проголосивши «Надзвичайний Ювілей – Священний Рік Милосердя».
3. Гідність людини і милосердя до людини як двосічний меч в руках папи Франциска, спрямований на подолання консервативних спокус значної частини церковної ієрархії, яка не сприймає програми реформування церкви, а також на подолання в цілому кризи інституту священства і негативної практики підбору священничих кадрів. Для подолання цієї небувалої раніше кризи в Католицькій церкві «залучається жінка з її привабливістю притягувати до себе вірних і розпалювати їхні серця».
4. Необхідність реформування Католицької церкви зводиться до таких критеріїв: «деклерикалізація і децентралізація церковних структур», «зміщення функціонування церкви на периферію», «створення бідної церкви для бідних», оновлення традиційної формації духовенства і опрацювання «теології жінки» з її інноваційною роллю в церкві, що сприятиме її реформуванню.

²⁵ L'Osservatore Romano. 2013. №11. S.28.

Кризовий стан сучасного інституту шлюбу і сім'ї та примат інноваційної «теології жінки» як засіб подолання цієї кризи і реформування церкви

Список джерел і літератури:

1. «Relatio synodi» – Wyzwanie duszpasterskie związane z rodziną w kontekście ewangelizacji // L'Osservatore Romano. 2014. №11.
2. Obecność Papieża jest gwarancją // L'Osservatore Romano. 2014. №1.
3. Powołania są jak nieoszlifowany diament // L'Osservatore Romano. 2014. №11.
4. Jak mówić o Bogu Eurowie // L'Osservatore Romano. 2014. №11.
5. Mówcie jasno i słuchajcie z pokorą // L'Osservatore Romano. 2014. №11.
6. Савеліо Гаето. Франциск Папа: життя і виклики. – Львів: Видавництво «Свічадо», 2013.
7. Wprowadzenie do Deklaracji o wolności religijnej // Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje. – Kraków: Wydawnictwo Pallottinum 1967.
8. Deklaracja o wolności religijnej // Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje. – Kraków: Wydawnictwo Pallottinum, 1967.
9. Необхідно відродити дух літургії // Католицький вісник. К., 2011. №2.
10. Misericordia Vultus. Булла, про проголошення «Надзвичайного Ювілейного року Милосердя» // L'Osservatore Romano. 2015. №5.
11. Будьте милосердні як Отець Небесний // L'Osservatore Romano. 2015. №3-4.
12. L'Osservatore Romano. 2013. №8-9.
13. L'Osservatore Romano. 2013. №10..

References:

1. «Relatio synodi» – Wyzwanie duszpasterskie związane z rodziną w kontekście ewangelizacji (2014). L'Osservatore Romano. №11.
2. Obecność Papieża jest gwarancją (2014). L'Osservatore Romano. №1.
3. Powołania są jak nieoszlifowany diament (2014). L'Osservatore Romano. №11.
4. Jak mówić o Bogu Eurowie (2014). L'Osservatore Romano. №11.
5. Mówcie jasno i słuchajcie z pokorą (2014). L'Osservatore Romano. №11.
6. Savelio Haeto (2013). Frantsysk Papa: zhyttia i vyklyky. Lviv: Vydavnytstvo «Svichado».
7. Wprowadzenie do Deklaracji o wolności religijnej (1967). Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje. Kraków: Wydawnictwo Pallottinum.
8. Deklaracja o wolności religijnej (1967). Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje. Kraków: Wydawnictwo Pallottinum.
9. Neobkhdno vidrodyty dukh liturhii (2011). Katolytskyi visnyk. K. №2.
10. Misericordia Vultus (2015). Bulla, pro proholoshennia «Nadzyvychainoho Yuvileinoho roku Myloserdia». L'Osservatore Romano. №5.
11. «Budte myloserdni yak Otets Nebesnyi» (2015). L'Osservatore Romano. №3-4.
12. L'Osservatore Romano. (2013). №8-9.
13. L'Osservatore Romano. (2013). №10.